

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

1. ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	19
2. ΥΛΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	20
3. Η ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	21
4. ΣΧΕΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ ΚΛΑΔΟΥΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	22
5. ΣΧΕΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΜΕ ΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ	23
6. ΠΗΓΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	23
Α. Το σύνταγμα ως πηγή του δημοσιονομικού δικαίου	24
Β. Οι κανόνες του διεθνούς δικαίου	29
Γ. Οι γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου ως πηγή του δημοσιονομικού δικαίου	30
Δ. Οι τυπικοί νόμοι	33
7. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΜΕ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ	34
I. Το υπουργείο Οικονομικών	34
Επιθεώρηση Υπηρεσιών Δημοσιονομικού ελέγχου (αρ. 24 Ν. 2362/95)	39
Σύσταση Υπηρεσιών Δημοσιονομικού Ελέγχου σε Ν.Π.Δ.Δ. ΟΤΑ, Δημόσιους Οργανισμούς και επιχειρήσεις	40
Ειδικό Συντονιστικό Όργανο	40
Οικονομική Επιθεώρηση	41
Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.)	41
II. Η Τράπεζα της Ελλάδος	42
III. Η νομισματική Επιτροπή	44
8. ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ	44
α. Η νομική φύση του	45

β. Η σύνθεσή του.....	45
γ. Η λειτουργία του	46
δ. Οι αρμοδιότητές του	46
Α. Διοικητικές αρμοδιότητες.....	48
Β. Γνωμοδοτικές αρμοδιότητες.....	50
Γ. Δικαστικές αρμοδιότητες.....	51
α. Αστική ευθύνη των δημοσίων υπαλλήλων	51
β. Απονομή συντάξεων.....	52
γ. Καταλογισμός δημοσίων υπολόγων	52
Δ. Ένδικα μέσα.....	52

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΔΗΜΟΣΙΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	55
1. ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ	56
2. ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ	56

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Ο ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

A. Η σημασία του Προϋπολογισμού.....	58
B. Η νομική φύση του	59
Γ. Οι κυριότερες από τις λειτουργίες του.....	60
Δ. Οι αρχές που διέπουν τον Προϋπολογισμό	60
α. Η αρχή της ενότητας.....	61
β. Η αρχή της περιοδικότητας.....	62
γ. Η αρχή της καθολικότητας και πληρότητας.....	62
δ. Η αρχή της δημοσιότητας	63
ε. Η αρχή της ειδικότητας των πιστώσεων	63
στ. Η αρχή της σαφήνειας	65
ζ. Η αρχή της ακριβείας και ειλικρινείας.....	65
E. Η μορφή του Προϋπολογισμού	65
ΣΤ. Η κατάρτιση του Προϋπολογισμού.....	66
I. Το αρμόδιο όργανο	66
II. Η διαδικασία κατάρτισής του.....	66
Z. Έσοδα του Προϋπολογισμού.....	67
H. Έξοδα του Προϋπολογισμού.....	69
Θ. Η ψήφιση του Προϋπολογισμού.....	70
I. Χρονικά όρια εκτέλεσης του Προϋπολογισμού.....	71

ΙΑ. Δημόσιες Επενδύσεις	72
ΙΒ. Πιστώσεις	73

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

A. ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ.....	75
B. ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ.....	77
Γ. ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΣΟΔΩΝ.....	79
Η Ταμειακή Υπηρεσία του Κράτους.....	79
ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΣΟΔΑ.....	79
Αρμόδια Όργανα.....	80
Οι αρμοδιότητες των ΔΟΥ.....	80
Ειδικοί Ταμίες.....	80
Δημόσιοι Υπάλληλοι.....	81
Εποπτεία	81
Δ. ΑΣΥΜΒΙΒΑΣΤΑ - ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	
ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΟΛΟΓΩΝ.....	82
I. Ασυμβίβαστα	82
II. Απαγορεύσεις	82
III. Υποχρεώσεις.....	83
IV. Έλεγχος της διαχείρισης των Δημ. Υπολόγων.....	84
V. Ελλείμματα Δημ. Υπολόγων.....	85
VI. Διαδικασία διαπίστωσης του ελλείμματος.....	85
VII. Μέσα άμυνας του Δημ. Υπολόγου	87
E. ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΚΑΙ ΕΙΣΠΡΑΞΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΣΟΔΩΝ	87
1. Η διαδικασία βεβαίωσης.....	89
2. Η είσπραξη δημοσίων εσόδων.....	89
Η είσπραξη εσόδων εντός του Ταμείου	90
Είσπραξη εσόδων εκτός του Ταμείου	90
Είσπραξη με βάση γραμμάτια	90
Αποδεικτικά εισπράξεως.....	91
Εισπράξεις-Πληρωμές	92

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗ

A. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗ.....	93
1. Αναγκαστικά μέτρα.....	94

2. Κατάσχεση κινητών «στα χέρια» του οφειλέτη.....	95
I. Διαδικασία κατάσχεσης.....	95
II. Έκθεση κατάσχεσης.....	96
III. Συνέπειες κατάσχεσης κινητών.....	96
3. Ακατάσχετα.....	97
4. Πλειστηριασμός.....	98
I. Κατάσχεση κινητών «στα χέρια» τρίτου.....	99
II. Κατάσχεση ακινήτου.....	100
III. Συνέπειες κατάσχεσης ακινήτου.....	100
IV. Διενέργεια πλειστηριασμού ακινήτου.....	101
V. Προσωπική κράτηση.....	102
α. Πότε επιτρέπεται.....	103
β. Πως διατάσσεται.....	103
γ. Απόλυση κρατουμένου.....	104
δ. Εξαιρέσεις από την προσωπική κράτηση.....	105
ε. Περιορισμοί προσωπικής κράτησης.....	106
B. ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΑΞΙΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ.....	106
1. Έννοια παραγραφής.....	106
2. Χρόνος παραγραφής.....	107
3. Έναρξη χρόνου παραγραφής.....	108
4. Αναστολή παραγραφής.....	108
5. Διακοπή παραγραφής.....	109
6. Λόγοι διακοπής.....	109
7. Συνέπειες παραγραφής.....	109
8. Παραγραφή αξιώσεων τρίτων κατά του Δημοσίου.....	110
9. Διαγραφή χρεών προς το Δημόσιο.....	111

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ

A. ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ.....	113
1. Διάκριση δαπανών.....	113
2. Περιορισμοί διενέργειας δημοσίων δαπανών.....	114
B. ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ (ΔΑΠΑΝΕΣ).....	115
Μεταβολές που επιτρέπονται στις πιστώσεις.....	115
Διαδικασία ενέργειας δημοσίων δαπανών.....	116
A. Ανάλληψη δαπάνης ή ανάληψη υποχρέωσης.....	117
α. Αρμόδια όργανα ανάληψης δαπάνης και διαδικασία.....	117
β. Αναγνώριση της δαπάνης.....	117
γ. Έλεγχος της δαπάνης.....	118

δ. Εκκαθάριση της δαπάνης.....	118
ε. Έντολή πληρωμής.....	119
στ. Πληρωμή δαπάνης - Προληπτικός έλεγχος.....	120
ζ. Άσκηση Προληπτικού Ελέγχου από Υ.Ε.Ε. και Ειδ. Λογιστήρια -Περιεχόμενο του Προληπτικού Ελέγχου.....	121
η. Οι Διατάκτες.....	121
θ. Είδη χρηματικών ενταλμάτων.....	124
α) Τακτικά.....	124
β) Προπληρωμής.....	124
γ) Προσωρινά.....	126
δ) Επιτροπικά.....	127
Ειδικές διαδικασίες πληρωμής.....	127
α) Πληρωμές σταθερών και διαρκών ή περιοδικού χαρακτήρα δαπανών.....	127
β) Προπληρωμές.....	128
γ) Προκαταβολές.....	130
δ) Δημόσιο Χρέος και δημόσια πίστη (άρθρο 64 Ν. 2362/95).....	130
Γ. ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ.....	132
Τύπος των Συμβάσεων.....	132
Διαδικασία σύναψης συμβάσεων (αρ. 82 Ν. 2362/95 (Κ.Δ.Λ.).....	133
Διαγωνισμός – Όροι.....	133
Εξαιρέσεις από τον διαγωνισμό.....	134
Διαδικασία.....	135
Επανάληψη διαγωνισμού.....	135
Διαδικασία σύναψης συμβάσεων του Δημοσίου με διαπραγμάτευση....	135
Αρ. 83 Κ.Δ.Λ. § 3. Σύναψη σύμβασης με διαπραγμάτευση χωρίς δημοσίευση σχετικής προκήρυξης.....	136
Ακυρότητα των συμβάσεων.....	137
ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ.....	137
ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ.....	139
ΠΡΟΕΔΡΙΚΑ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ.....	217
ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 136.....	217
ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 138.....	227
ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 151.....	232
ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΝ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 356.....	247

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

1. ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ.....	303
-------------------------	-----

2. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ.....	304
3. ΠΗΓΕΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ.....	304
4. ΧΡΟΝΙΚΑ ΟΡΙΑ ΙΣΧΥΟΣ ΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΝΟΜΩΝ.....	305
α. Έναρξη ισχύος των φορολογικών νόμων.....	305
β. Αναδρομικοί φορολογικοί νόμοι.....	306
5. ΤΟΠΙΚΑ ΟΡΙΑ ΙΣΧΥΟΣ ΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΝΟΜΩΝ - Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΔΑΦΙΚΟΤΗΤΑΣ.....	307
6. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ.....	308
α. Το τέλος, έννοια, διάκρισή του από φόρο.....	309
β. Διακρίσεις των φόρων.....	310
γ. Άμεσοι και έμμεσοι φόροι.....	311
Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα αμέσων και εμμέσων φόρων....	311
I. Πλεονεκτήματα αμέσων φόρων.....	311
II. Μειονεκτήματα αμέσων φόρων.....	312
III. Πλεονεκτήματα εμμέσων φόρων.....	312
IV. Μειονεκτήματα εμμέσων φόρων.....	312
δ. Αναλογικοί προοδευτικοί και αντιστρόφως προοδευτικοί φόροι.....	313
ε. Ο φόρος επί της προστιθεμένης αξίας (Φ.Π.Α) και μέθοδοι υπολογισμού του.....	314
I. Λογιστική μέθοδος.....	314
II. Μέθοδος πιστώσεως.....	315
στ. Σκοποί του φόρου.....	316
I. Ο κοινωνικοπολιτικός σκοπός.....	316
II. Ο οικονομικός σκοπός.....	317
III. Ο ταμειευτικός σκοπός.....	318
7. ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ.....	318
α. Οι «Κανόνες Φορολογίας» του Adam Smith.....	318
β. Οι ισχύουσες - συμπληρωματικές των αξιωμάτων του Smith - αρχές της φορολογικής πολιτικής.....	319
I. Η κοινωνικοπολιτική φορολογική αρχή.....	320
II. Η δημοσιονομική φορολογική αρχή.....	320
III. Η οικονομική φορολογική αρχή.....	320
IV. Η αρχή της κατανομής των φορολογικών βαρών.....	320
8. ΟΙ ΝΟΜΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΟΥ ΔΙΕΠΟΥΝ ΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ.....	321
I. Οικονομικοί κανόνες.....	321
II. Νομικοί κανόνες.....	322
α. Η αρχή της νομιμότητας του φόρου.....	322
β. Η αρχή της βεβαιότητας του φόρου.....	323
γ. Η αρχή της ισότητας του φόρου.....	324
δ. Η αρχή της καθολικότητας του φόρου.....	324

ε. Η αρχή της περιορισμένης αναδρομικότητας των φόρων.....	325
στ. Η αρχή της ετήσιας συγκατάθεσης της Βουλής για τη βεβαίωση και είσπραξη του φόρου	325
ζ. Η αρχή της καλής πίστεως.....	326
9. Η ΦΟΡΟΔΟΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ.....	327
α. Αντικειμενικά ή ποσοτικά κριτήρια της φοροδοτικής ικανότητας.....	327
β. Υποκειμενικά ή ποιοτικά κριτήρια της φοροδοτικής ικανότητας.....	328
10. Η ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ.....	329
α. Η έννοια της φοροδιαφυγής και τα στοιχεία, που προσδιορίζουν την έκτασή της.....	329
β. Τα αίτια της φοροδιαφυγής	329
γ. Οι συνέπειες της φοροδιαφυγής	331
11. Η ΦΟΡΟΑΠΟΦΥΓΗ.....	332
α. Έννοια - εκδηλώσεις της.....	332
β. Προσδιοριστικοί παράγοντες της φοροαποφυγής.....	333
12. Η ΜΕΤΑΚΥΛΙΣΗ ΚΑΙ Η ΕΠΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ	334
α. Η μετακύλιση του φόρου	334
β. Η επίπτωση του φόρου	335
13. ΕΝΝΟΙΑ, ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΣΤΑΔΙΑ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΝΟΧΗΣ.....	335
I. Έννοια και ορισμός.....	335
II. Η φύση της φορολογικής ενοχής.....	335
III. Τα στάδια της φορολογικής ενοχής	336
α. Το νομοθετικό.....	336
β. Το διοικητικό.....	336
βα. Η δήλωση του φορολογουμένου.....	337
ββ. Ο φορολογικός έλεγχος.....	337
βγ. Η βεβαίωση του φόρου	338
βδ. Η ιεραρχική προσφυγή.....	339
βε. Συμβιβαστική επίλυση της φορολογικής διαφοράς.....	339
14. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΟΙΝΕΣ	340
Παραγραφή του φορολογικού δικαιώματος του Δημοσίου	341
15. ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΝΟΧΗΣ.....	341
Έννοια και φύση της φορολογικής διαφοράς	341
16. ΑΡΜΟΔΙΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ - ΒΑΘΜΟΙ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ	342
I. Καθ' ύλη και κατά τόπο αρμοδιότητα των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων	343
A. Καθ' ύλη αρμοδιότητα Διοικ. Πρωτοδικείων.....	343
α. Του Δ. Πρωτοδικείου υπό μονομελή σύνθεση	343
β. Του Δ. Πρωτοδικείου υπό τριμελή σύνθεση.....	343
B. Καθ' ύλη αρμοδιότητα Διοικητικών Εφετειών.....	343
α. Τα Διοικητικά Εφετεία υπό τριμελή σύνθεση.....	343

β. Τα Διοικητικά Εφετεία υπό πενταμελή σύνθεση.....	344
Γ. Κατά τόπο αρμοδιότητα των Διοικ. Δικαστηρίων	344
II. Τακτική ένδικη προστασία	344
Α. Η προσφυγή.....	344
Β. Τα ένδικα μέσα	345
1. Τα τακτικά ένδικα μέσα.....	345
1.1. Ανακοπή.....	345
1.2. Έφεση.....	346
2. Τα έκτακτα ένδικα μέσα	347
2.1. Αναθεώρηση.....	347
2.2. Αναίρεση.....	347
17. ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ.....	348
α. Βασικά χαρακτηριστικά.....	348
β. Το υποκείμενο του φόρου εισοδήματος.....	351
1. Τα φυσικά πρόσωπα.....	351
2. Οι προσωπικές εταιρείες	352
3. Η «σχολάζουσα κληρονομία»	352
γ. Αντικείμενο του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων	352
δ. Η φορολογική έννοια την εισοδήματος.....	353
1. Το «φυσικό εισόδημα».....	353
2. Η έννοια του «καθαρού» εισοδήματος.....	354
3. Η έννοια του καθαρού «πραγματικού» εισοδήματος.....	354
4. Το «τεκμαρτό εισόδημα»	354
5. Η έννοια του συνολικού καθαρού εισοδήματος από κάθε πηγή..	355
ε. Συμφορολογία του εισοδήματος των συζύγων και των ανηλίκων τέκνων	355
Αιτιολογία συμφορολογίας εισοδήματος.....	356
18. ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ	357
I. Έννοια, φύση και αιτιολογία του ανωτέρω φόρου.....	357
II. Υποκείμενο του φόρου εισοδήματος των νομικών προσώπων.....	358
III. Αντικείμενο του φόρου εισοδήματος των νομικών προσώπων.....	358
IV. Συντελεστής του φόρου εισοδήματος των νομικών προσώπων....	358

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	359
----------------	-----